

Privatøkonomi og nærmiljø -ringverknader av sosial distansering og permitteringar

Den økonomiske situasjonen oppsummert

Konsekvensar av korona og oljeprisfall for næringslivet i Vestland*

- Per 12. mai var 13,3 % av arbeidsstyrken i Vestland arbeidssøkande
- Sidan veke 13 (23. - 29.mars) har det blitt færre heilt ledige, men fleire delvis ledige
- Nesten 1 av 5 NHO-medlemmar har planar om å seie opp tilsette
- For 18 % av medlemmane i næringsråda er det sannsynleg at dei må seie opp tilsette. Talet verksemdar som har slike planar har auka i mai månad.
- 26 % av NHO-medlemmane har likvidetsproblem, 19 % melder om reell konkurserisiko. Desse tala er blitt litt lågare for kvar veke etter påske.
- Problema er størst for dei minste verksemdene: nær 1 av 3 seier det er ein reell risiko for at dei går konkurs som følgje av koronaviruset
- Det er venta at vestlandet vil bli hardast råka, både på kort og lang sikt

Kvifor sjå på privatøkonomi og nærmiljø?

Det er godt kjent, både nasjonalt og internasjonalt, at grad av inntekt og utdanning er drivande faktorar som styrer levekår, sjukdomsførekomst, levevanar, psykisk helse og levealder.

Vi har sett gjennom våre to føregående rapportar om covid-19 at førekomst av risikofaktorar og livsmeistringsressursar er ulikt fordelt mellom grupper av folk i Vestland.

Dei gruppene som i størst grad har auka risiko for alvorleg sjukdom og som har eit svakare utgangspunkt for å handtere isolasjon og usikkerheit, er dei same gruppene som også i størst grad er råka av dei samfunnsøkonomiske konsekvensane gjennom permittering eller arbeidsløyse.

I denne rapporten ser vi nærmare på økonomi og nærmiljø. Når vi no veit at det er særskilte grupper som i større grad blir permitterte, og som på gruppenivå er svakare rusta psykososialt, vil det vere interessant å sjå nærmare på korleis opplevinga av eigen økonomi og eget nærmiljø fordeler seg over befolkningsgruppene.

Eigenopplevd økonomi

Inntekt åleine seier noko om økonomi, men mindre om privat handlingsrom. Dersom størsteparten av inntekta er bunden opp i lån, gir ikkje ei god inntekt åleine handlingsrom.

I ei tid med mange permitteringar og usikker arbeidssituasjon, er det relevant å vite korleis folk opplever sin eigen økonomi – er den god, eller ikkje?

Vidare kan vi få ein peikepinn på om privatøkonomien er robust, eller ikkje, gjennom spørsmål om hushaldet kan klare ei større, ikkje varsla utgift.

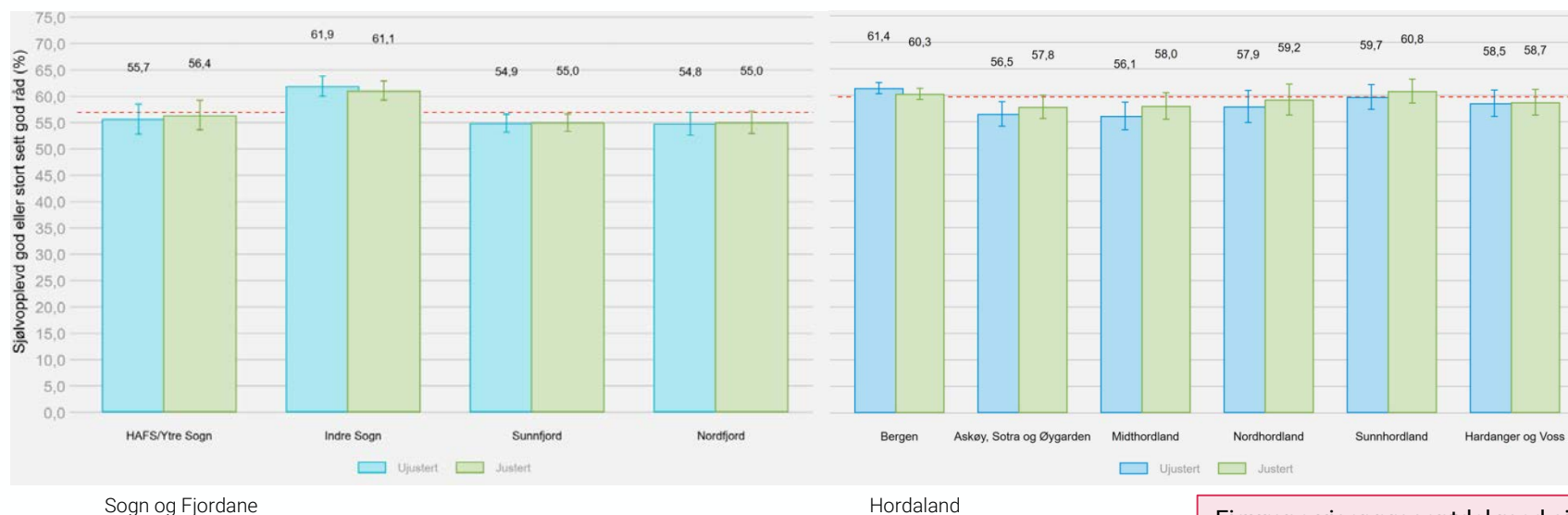

Vi begynner med å sjå litt på
korleis folk opplever sin eigen
økonomiske situasjon, samanlikna
med andre

- i 2018 og 2019, før covid-19-utbrotet

Eigenopplevd økonomi er ulik i regionane

Regioninndeling:

Nordfjord: Bremanger, Gloppen, Selje/Eid, Stryn
Sunnfjord: Flora/Vågsøy, Gaular/Jølster/Førde/Naustdal
HAFS/Ytre Sogn: Askvoll, Fjaler, Gulen, Hyllestad, Solund, Høyanger
Indre Sogn: Aurland, Balestrand/Leikanger/Sogndal, Luster, Lærdal, Vik, Årdal
Bergen
Askøy, Sotra og Øygarden: Sund, Fjell, Askøy, Øygarden
Midthordland: Osterøy, Vaksdal, Samnanger, Os, Fusa
Nordhordland: Meland, Radøy, Lindås, Austrheim, Fedje, Masfjorden, Modalen
Sunnhordland: Stord, Sveio, Austevoll, Etne, Fitjar, Kvinnherad, Bømlo, Tysnes
Hardanger og Voss: Voss, Granvin, Jondal, Odda, Ullensvang, Kvam, Ulvik, Eidfjord

I Sogn og Fjordane er det litt høgare del i Indre Sogn enn elles, som rapporterte at dei har god eller stort sett god råd.

I Hordaland ligg Bergen så vidt over gjennomsnittet for Hordaland, mens 'Askøy, Sotra og Øygarden' og Midthordland ligg litt under når det ikkje blir justert for andre variablar.

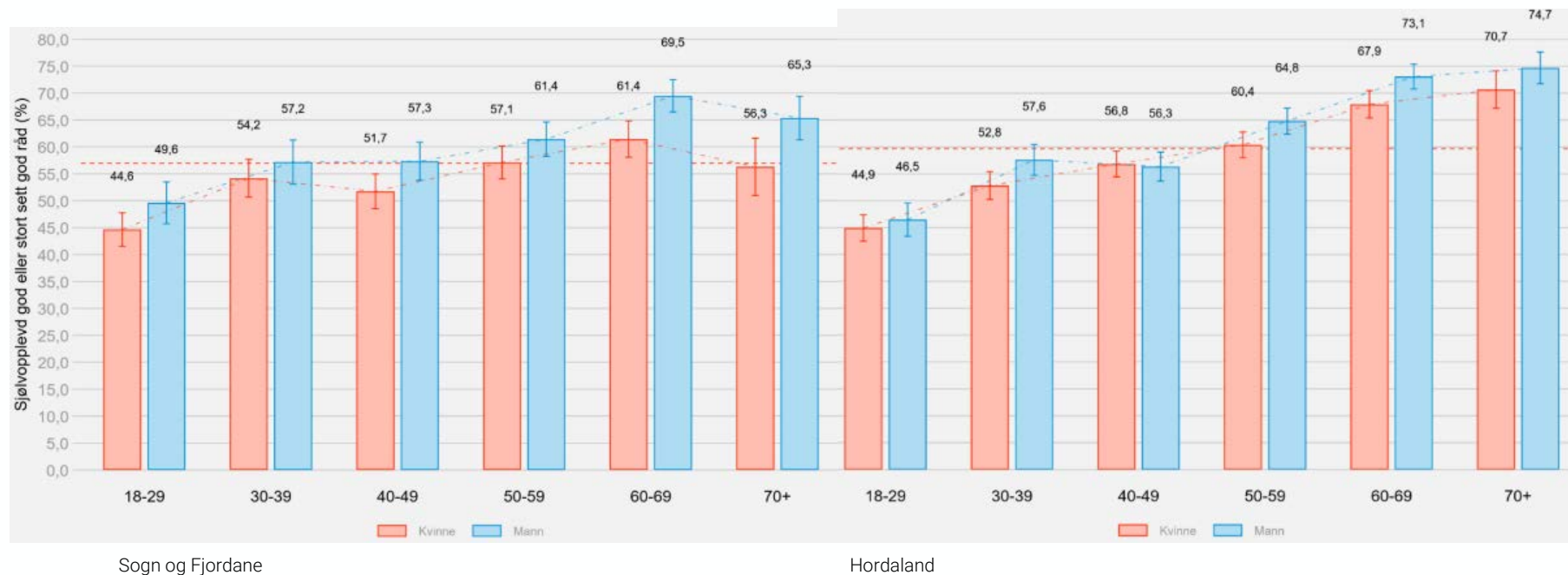
Etter justering for kjønn, alder og utdanning blir forskjellane mindre. Då er det berre 'Askøy, Sotra og Øygarden' som ligg under gjennomsnittet for Hordaland. Desse forskjellane er små og heilt på grensa for å vere signifikant.

Figurane viser prosentdel med sjølvrapportert god eller stort sett god råd, samla og på tvers av regionar i Sogn og Fjordane (til venstre) og i Hordaland (til høgre). Dei raude, stipla linjene viser snitt for fylket. Det er ikkje testa om forskjellane mellom dei gamle fylka er signifikante. I dei justerte estimata er det justert for alder, kjønn og utdanning for til ein viss grad å kunne ta statistisk høgde for ulike demografisk samansetnad i dei ulike geografiske einingane.

Kjelder til figurar og tekst:

[Folkehelseundersøkelsen i Hordaland: Fremgangsmåte og utvalgte resultat \(2018\)](#) og [Folkehelseundersøkinga i Sogn og Fjordane: Framgangsmåte og utvalde resultat \(2019\)](#)

Økonomien blir bedre med alderen

Figurane viser prosentdel med sjølvrappert god eller stort sett god råd, fordelt på kjønn og aldersgrupper i Sogn og Fjordane (til venstre) og i Hordaland (til høgre). Dei raude, stipla linjene viser snitt for fylket. Det er ikkje testa om forskjellane mellom dei gamle fylka er signifikante.

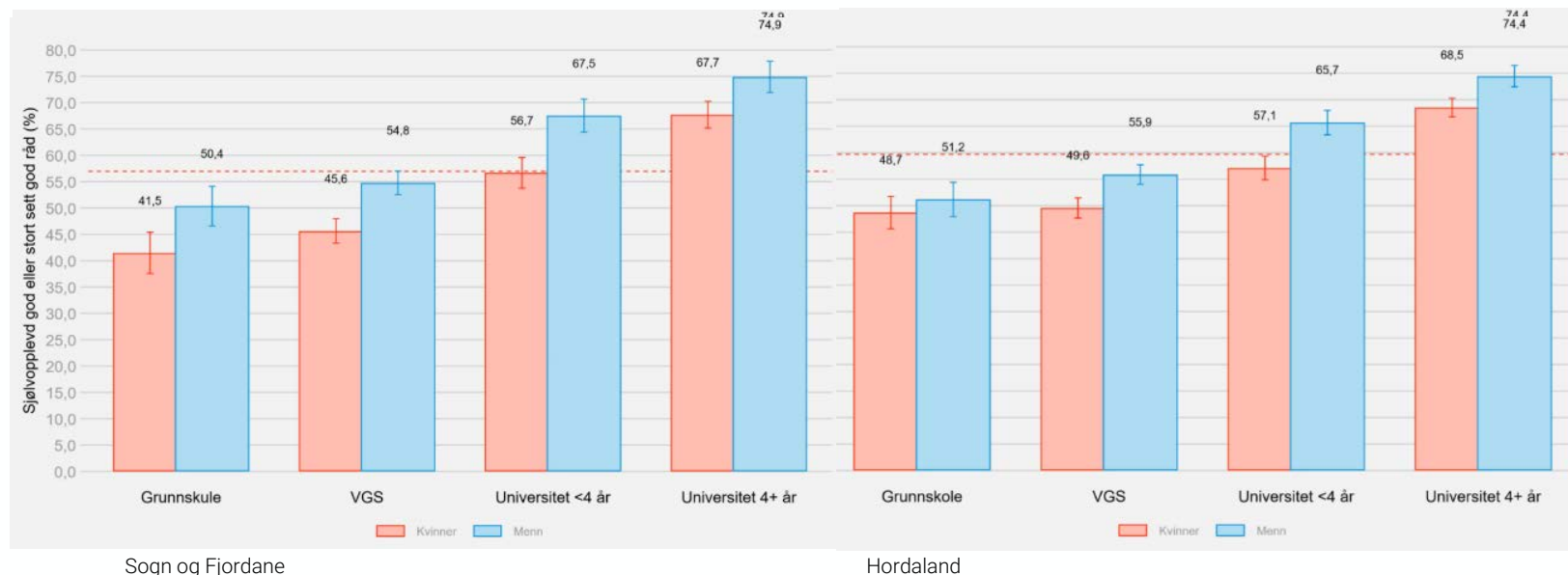
Kjelder til figurar og tekst: Folkehelseundersøkelsen i Hordaland: Framgangsmåte og utvalgte resultat (2018) og Folkehelseundersøkinga i Sogn og Fjordane: Framgangsmåte og utvalde resultat (2019)

Jo eldre folk er, dess høgare er delen som opplever at dei har god eller stort sett god råd.

I nesten alle aldersgruppene er prosentdelen størst blant menn, men kjønnskilnaden er statistisk sett berre sikker for aldersgruppa 60-69 år.

Hordaland har størst forskjell mellom dei eldste og dei yngste, med **25,8 prosentpoeng** blant kvinner og **28,2 prosentpoeng** blant menn.

Med kortare utdanning har mindre prosentdel god råd

Figurane viser prosentdel med sjølvrapportert god eller stort sett god råd, fordelt på kjønn og utdanningsnivå i Sogn og Fjordane (til venstre) og i Hordaland (til høgre). Dei raude, stipla linjene viser snitt for fylket. Det er ikkje testa om forskjellane mellom dei gamle fylka er signifikante.

Kategoriene Universitet <4 år omfattar også høgskuleutdanning.

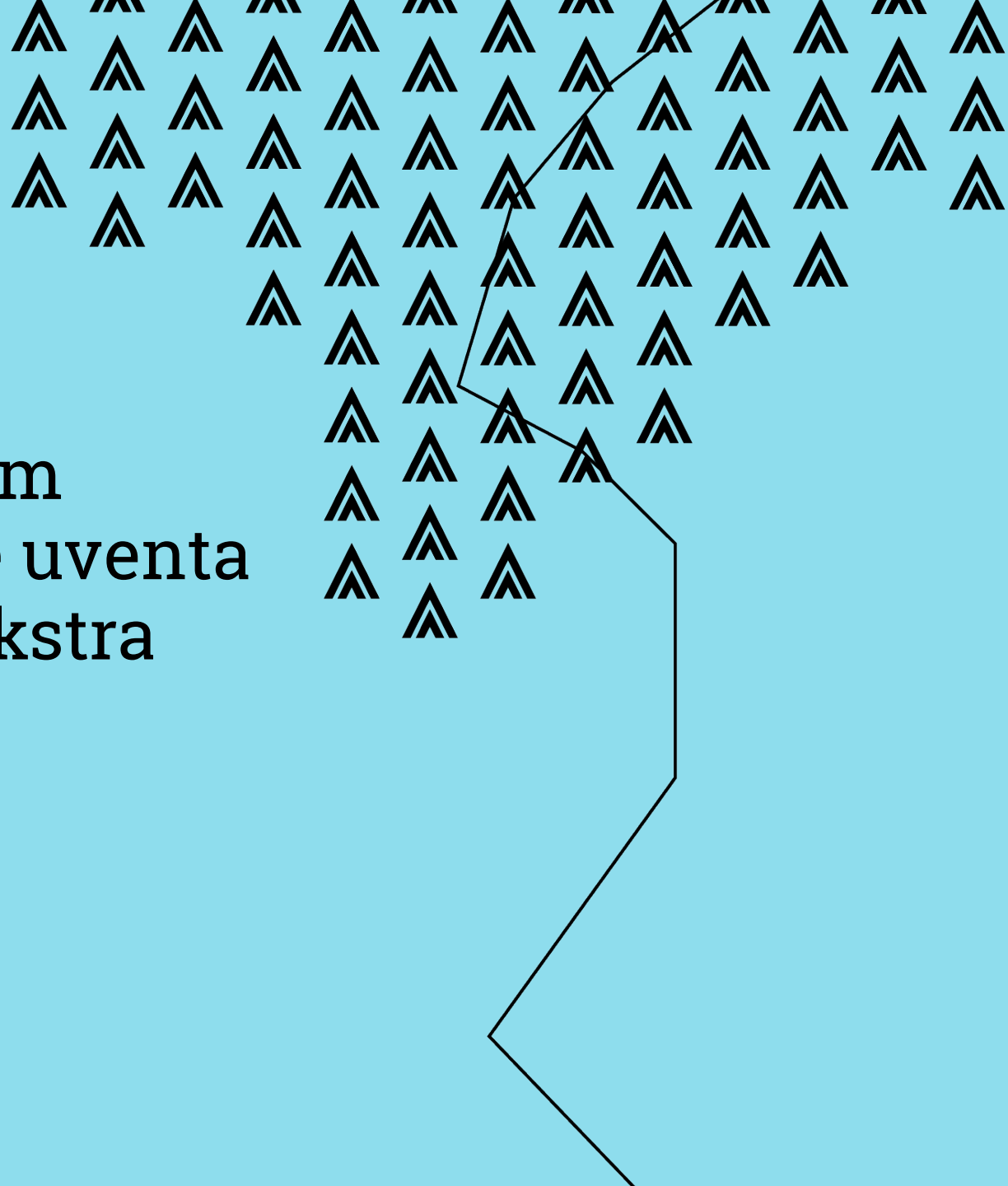
Kjelder til figurar og tekst:
Folkehelseundersøkelsen i Hordaland: [Fremgangsmåte og utvalgte resultat \(2018\)](#) og Folkehelseundersøkinga i Sogn og Fjordane: [Framgangsmåte og utvalde resultat \(2019\)](#)

Delen som svarte at dei har god eller stort sett god råd søkk med utdanningsnivå i begge fylka. I Sogn og Fjordane er det **25,4 prosentpoeng** færre i gruppa med grunnskuleutdanning, enn hos dei med «Universitet 4+ år». I Hordaland er skilnaden på **21,5 prosentpoeng** mellom høgaste og lågaste utdanningsgruppe.

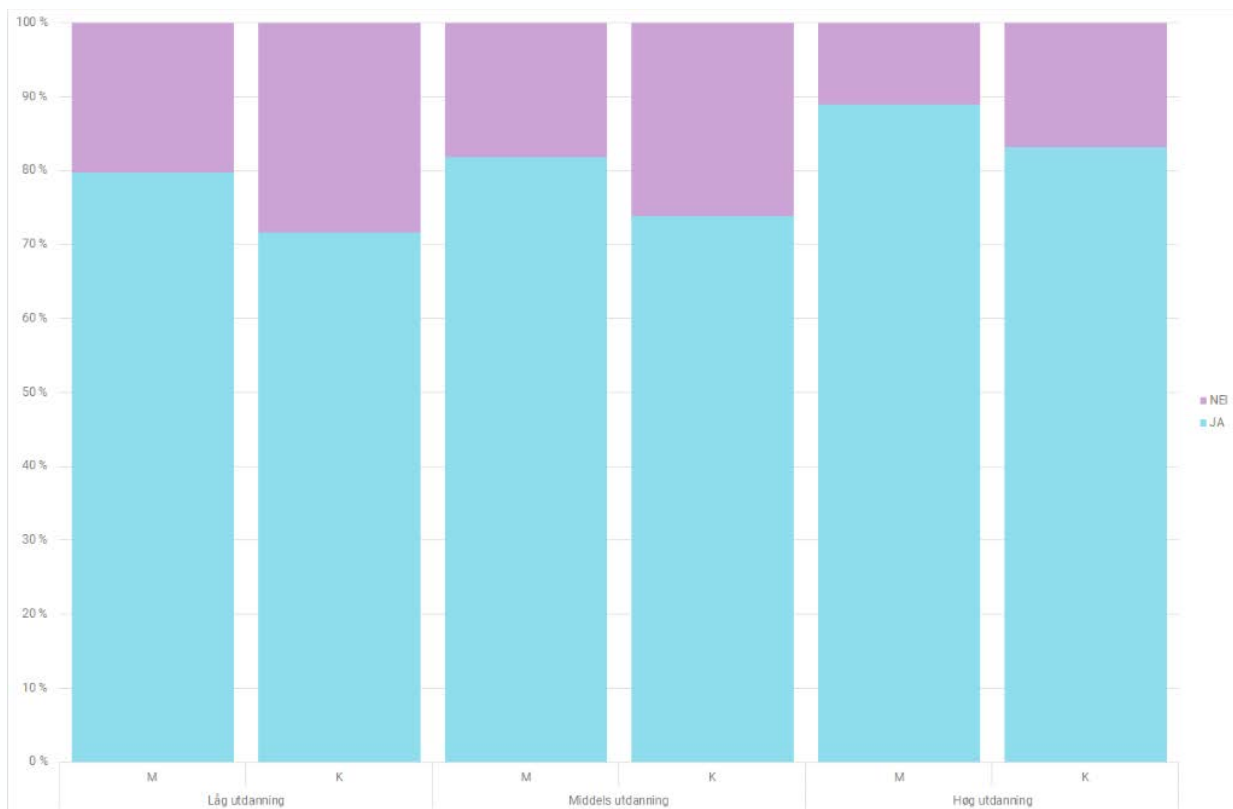
I alle utdanningsgruppene opplever menn betre økonomi enn kvinner. Kjønnsskilnadene er statistisk signifikant i alle gruppene, med unntak av gruppa med grunnskule som høgaste utdanning i Hordaland.

Så går vi vidare til å sjå på om
hushalda kan klare ei større uventa
utgift, utan å måtte ta opp ekstra
lån, eller få hjelp frå andre

- i 2018 og 2019, før covid-19-utbrotet

Utdanningsnivået spiller ei rolle for økonomien

Det er færre i gruppene med lågast utdanning som opplever å kunne handtere uventa utgifter. Av dei som svara «ja» er det **10 prosentpoeng** skilnad mellom lågaste og høgaste utdanningsgruppe.

Kvinner svarar oftare nei enn menn.

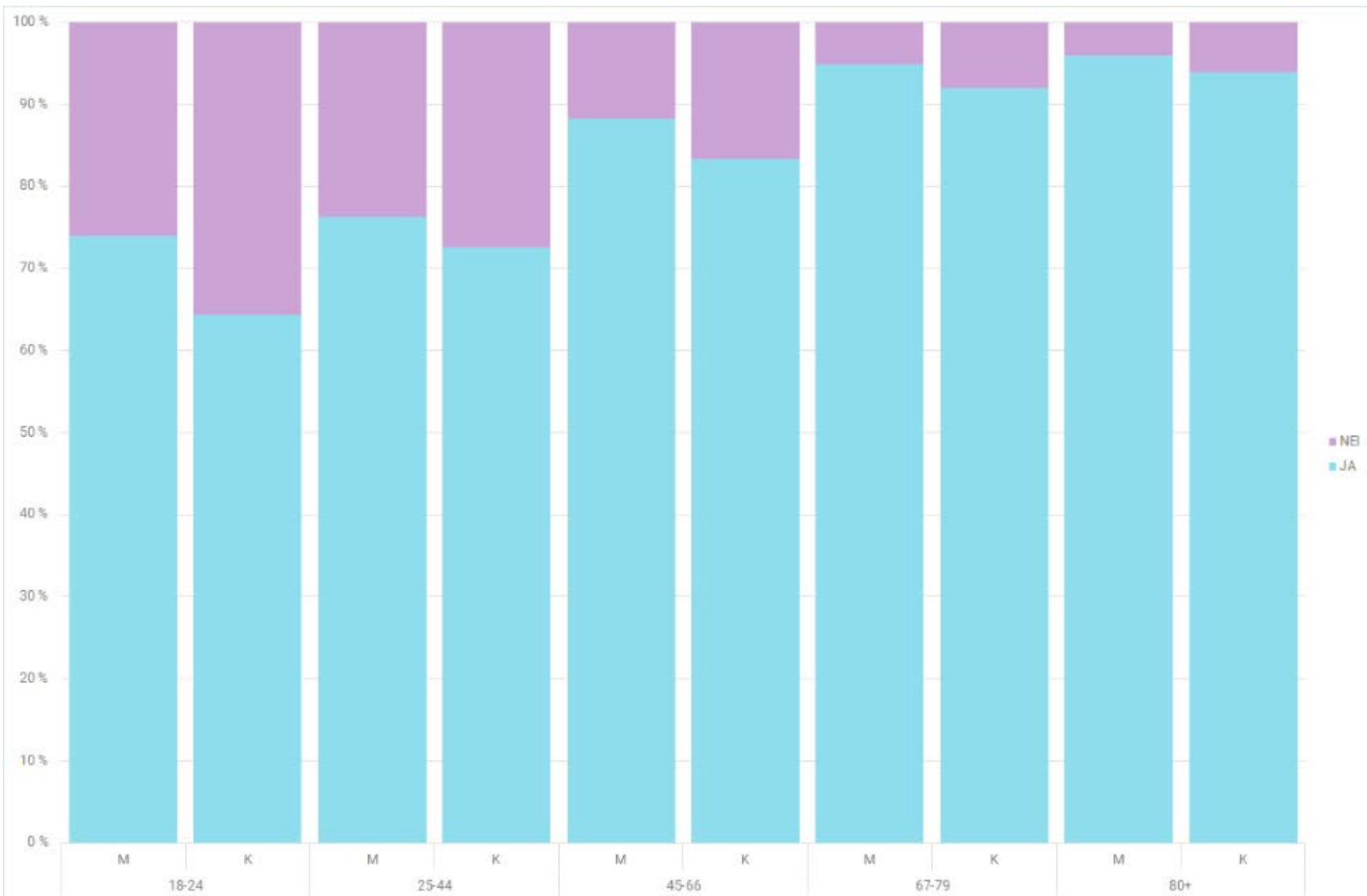
Det er noko skilnader mellom regionane på dette spørsmålet, men desse er ikkje testa for signifikans. Fordelinga føl i stor grad det same mønsteret som for spørsmålet om eigen økonomi, samanlikna med andre.

Figuren viser prosentdel som svara ja eller nei på spørsmålet om hushaldet kan klare ei ikkje varsla utgift på 10.000 kr i løpet av ein måned. Det vil seie utan å måtte ta opp lån, bruke kreditt, eller å få hjelp frå andre. Svara er fordelt etter kjønn og utdanningsnivå.

Låg utdanning svarer her til grunnskulenivå, middels utdanning til VGS, og høg utdanning til all universitets- og høyskuleutdanning. Tala er ikkje justerte og ikkje testa for signifikans.

Kjelde:
Folkehelseundersøkingane i Hordaland (2018) og Sogn og Fjordane (2019)

Med høgare alder blir privatøkonomien meir robust

Framleis spelar kjønn ei rolle

I alle aldersgruppene er det fleire menn enn kvinner som meiner hushaldet dei er del av kan klare ei større, ikkje pårekna utgift.

Delen som svara ja på spørsmålet aukar jamt med alderen for begge kjønn.

I den yngste aldersgruppa (18-24 år), er det **31,5%** som svara at dei ikkje kan klare ei større, ikkje varsle utgift.

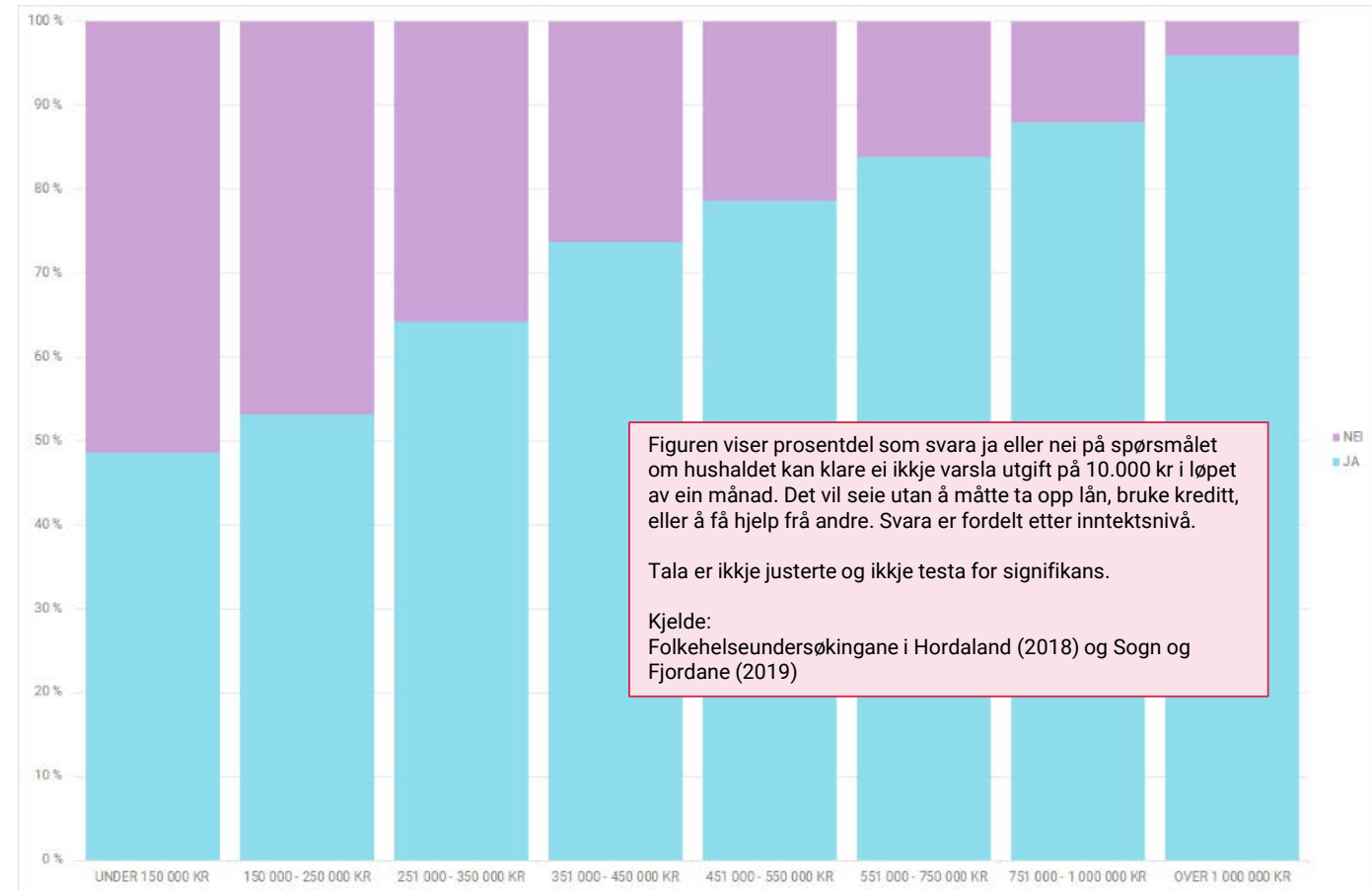
Figuren viser prosentdel som svara ja eller nei på spørsmålet om hushaldet kan klare ei ikkje varsle utgift på 10.000 kr i løpet av ein måned. Det vil seie utan å måtte ta opp lån, bruke kreditt, eller å få hjelp frå andre. Svarea er fordelt etter kjønn og alder.

Kjelde:
Folkehelseundersøkingane i Hordaland (2018) og Sogn og Fjordane (2019)

Høgare inntekt gir meir robust økonomi

Det er kanskje ikkje overraskande at fleire kan klare ei større utgift etterkvart som inntekta aukar. Men dette bildet gir også informasjon om at folk med stigande inntekt, ikkje bind utgifter til høgare lån til bustad og bil.

Det er likevel kanskje mest interessant å merke seg at **ved ei inntekt på 350.000-450.000, er det framleis 25% som ikkje ville klart ei større, uventa utgift.**

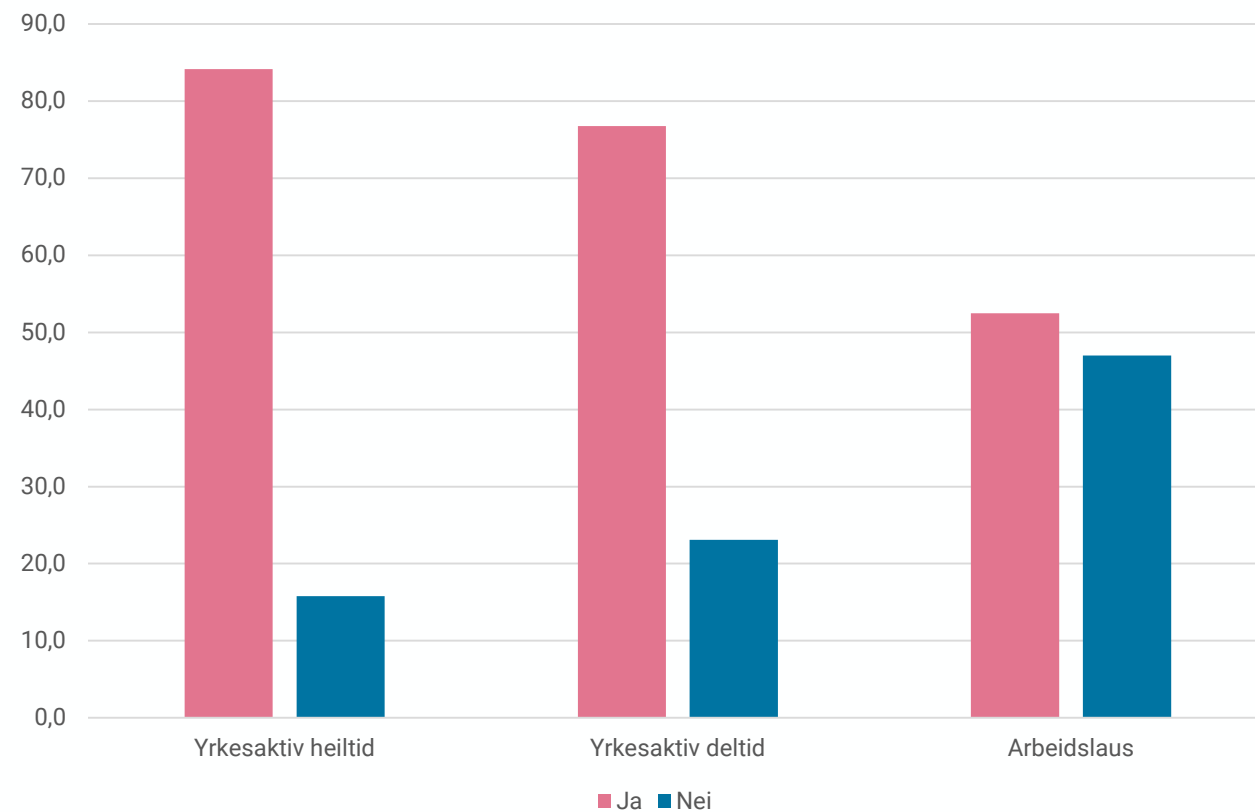

Arbeidsledige har mindre moglegheit til å handtere ei større, uventa utgift

Figuren viser svarfordelinga i prosent av dei som svara ja og nei på spørsmålet om hushaldet kan klare ei ikkje varsla utgift på 10.000 kr i løpet av ein måned. Det vil seie utan å måtte ta opp lån, bruke kreditt, eller å få hjelp frå andre. Svara er fordelt etter yrkestilknytning.

Tala er ikkje justerte og ikkje testa for signifikans. Merk at det er forskjell i størrelse på gruppene – det er langt fleire som har oppgjeve å vere yrkesaktiv på heiltid, enn dei som svara at dei var arbeidslause.

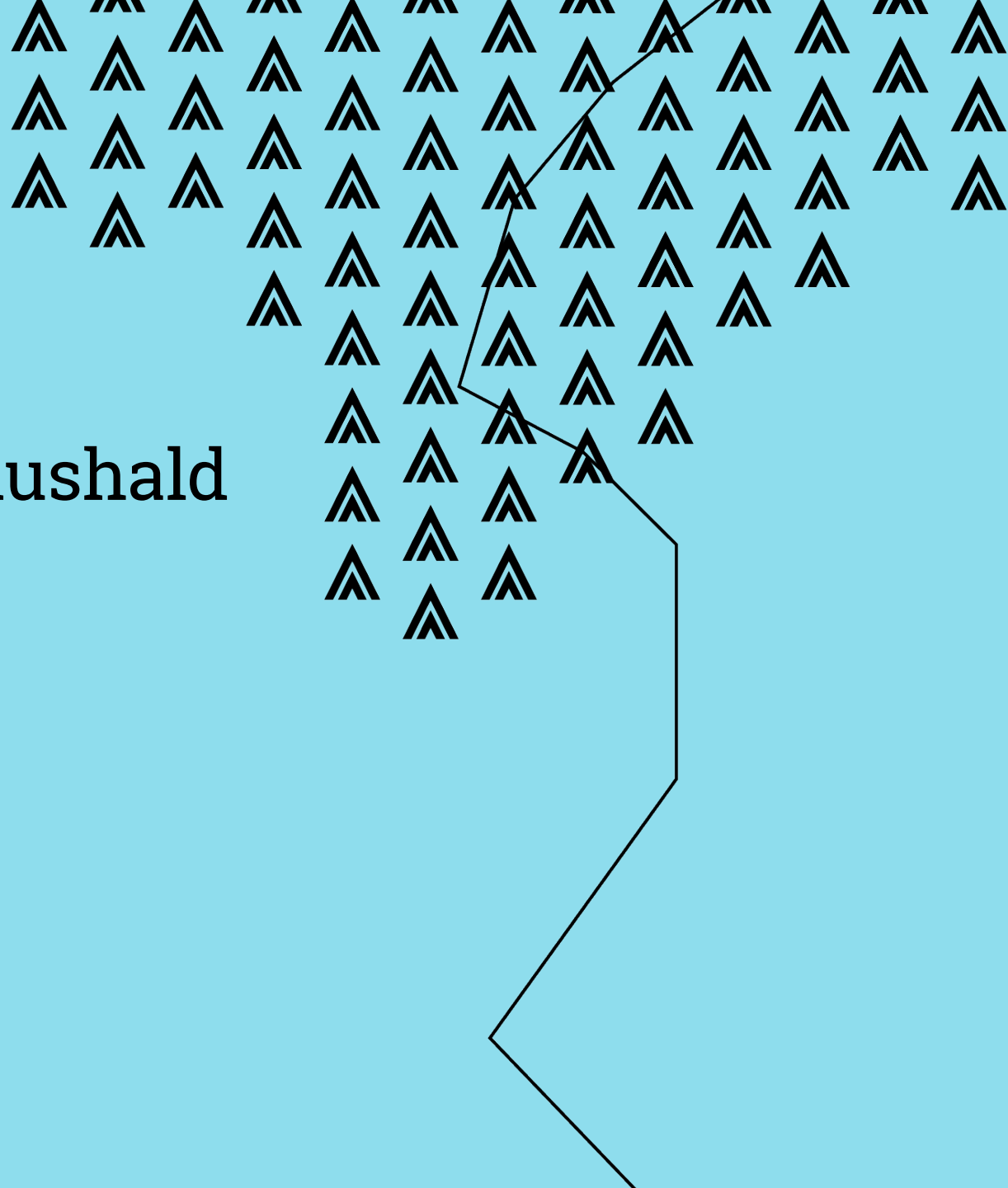
Kjelde:
Folkehelseundersøkingane i Hordaland (2018) og Sogn og Fjordane (2019)

Vestland
fylkeskommune

Låginntekt og størrelse på hushald

Mindre del enn landet har låg inntekt i Vestland

Jamfør Folkehelsebarometeret er delen som bur i husstandar med låg inntekt, lågare enn landsnivået.

Det er berre i Bergen det er signifikant fleire enn landet.

Merk at desse berekningane blei gjort før den pågåande krisa.

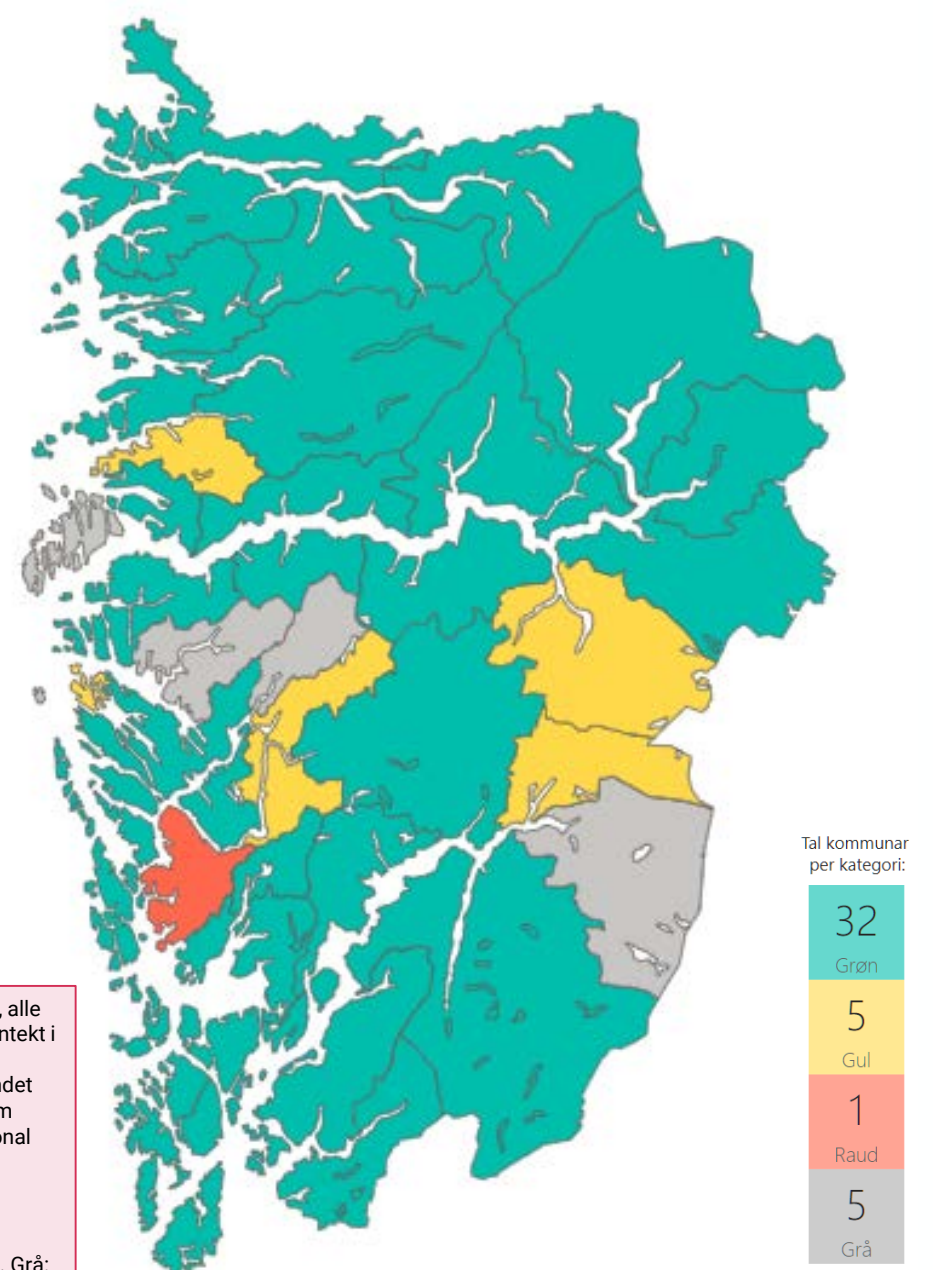
Kartet viser prosentdel av befolkninga, alle aldre, som budde i hushald med låg inntekt i kommunane i Vestland. Tala er standardiserte og samanlikna med landet (2018-tal). Låg inntekt er her rekna som hushald med mindre enn 60% av nasjonal median.

Grøn: signifikant betre enn landet.

Gul: ikkje signifikant skilnad.

Raud: Signifikant dårlegare enn landet. Grå: Ikkje testa for signifikans/ ikkje data

Kjelde:
Folkehelsebarometeret Vestland

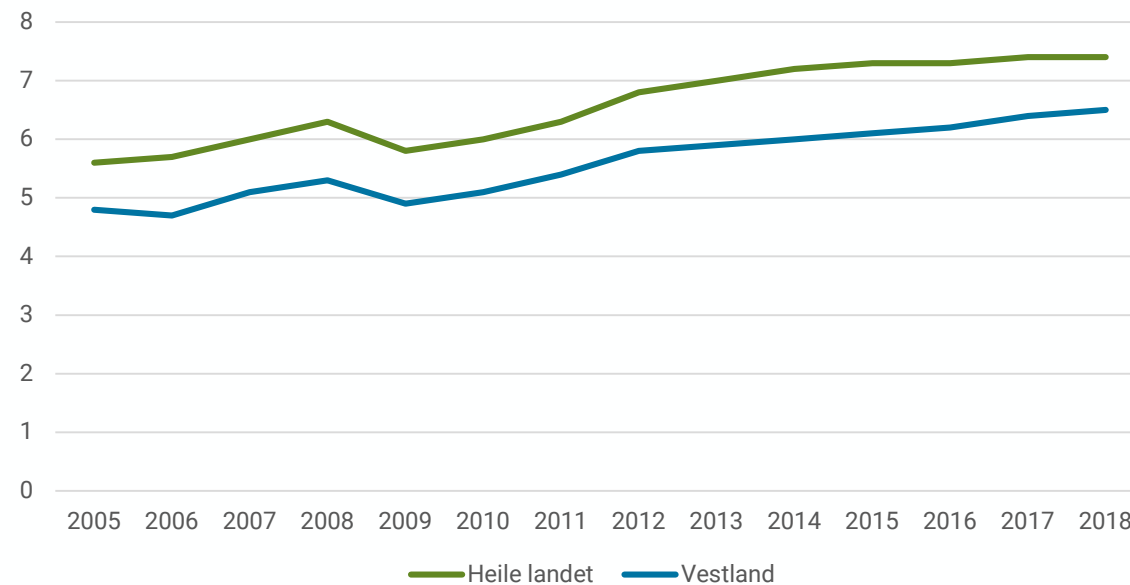

Mange år med auke i låginntekt

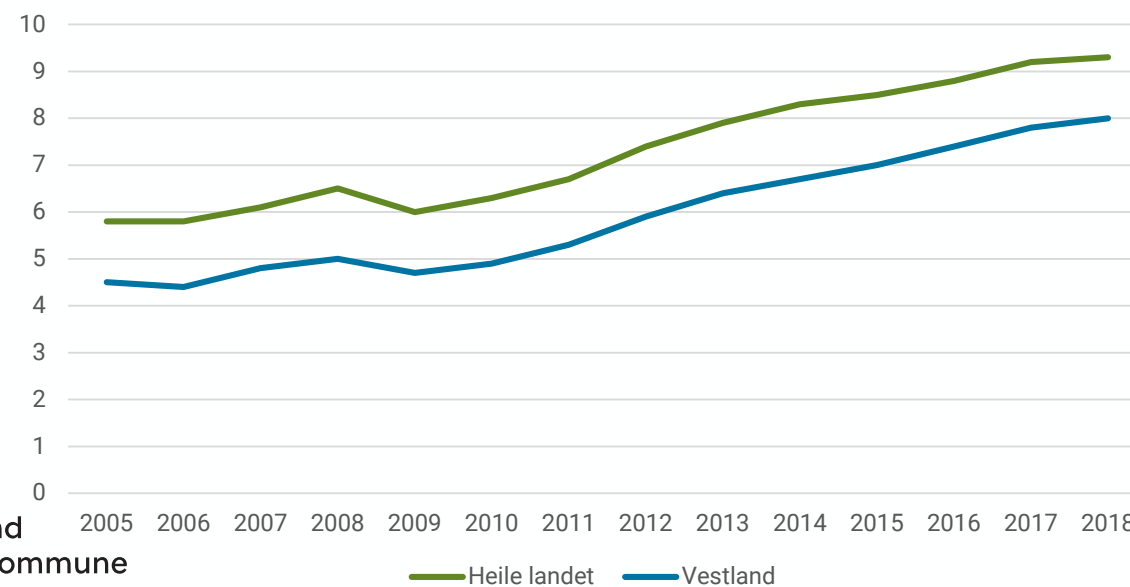
Sett over tid, har det vore ein jamn auke i prosentdelen som bur i låginntektshushald – i Vestland likt med landet.

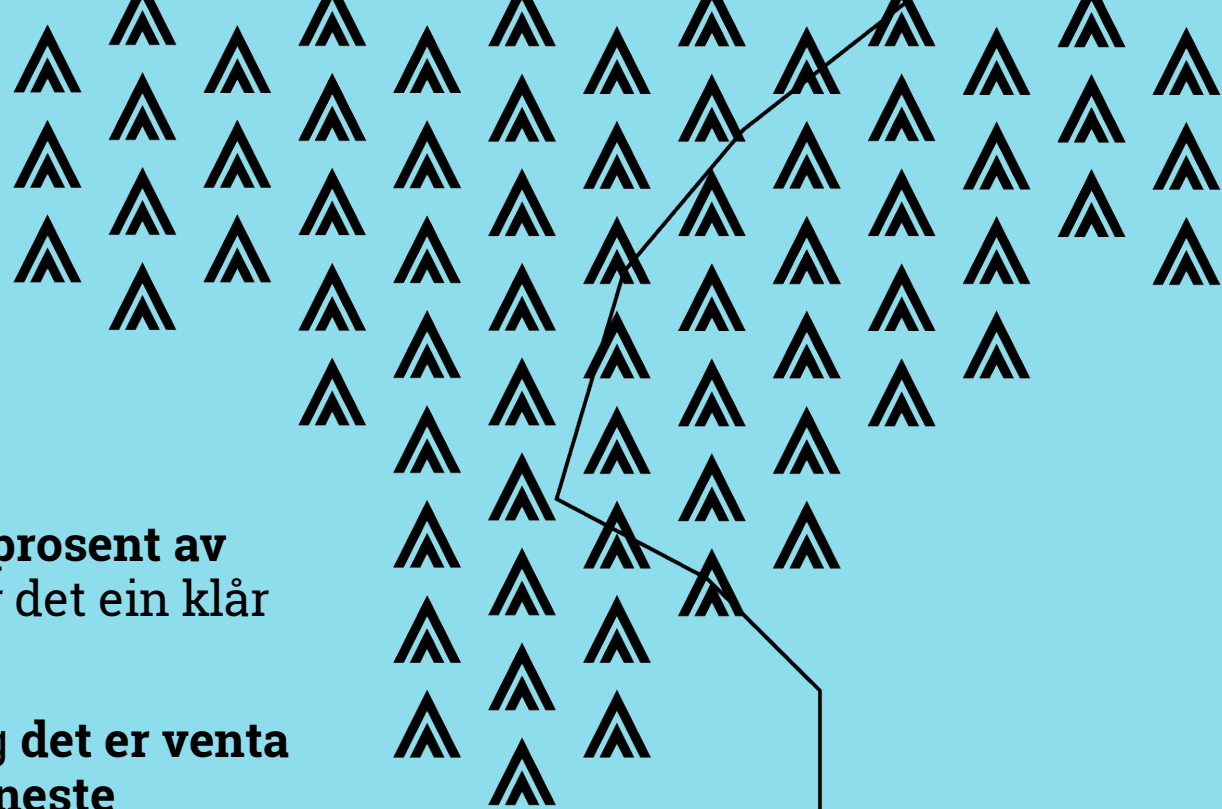
Det har vore ein større auke hos barna, enn hos befolkninga generelt.

Hushald med låginntekt (EU60), alle aldre, prosent

Hushald med låginntekt (EU60), 0-17 år, prosent

Tre veker etter at Norge «stengte» 12. mars, hadde **8 prosent av husstandane i Norge økonomiske problem.*** Her var det ein klår samanheng til inntektsnivået før krisa.

Det er mange som er sårbare ved redusert inntekt og **det er venta at prosentdelen med betalingsproblem vil auke dei neste månadene.***

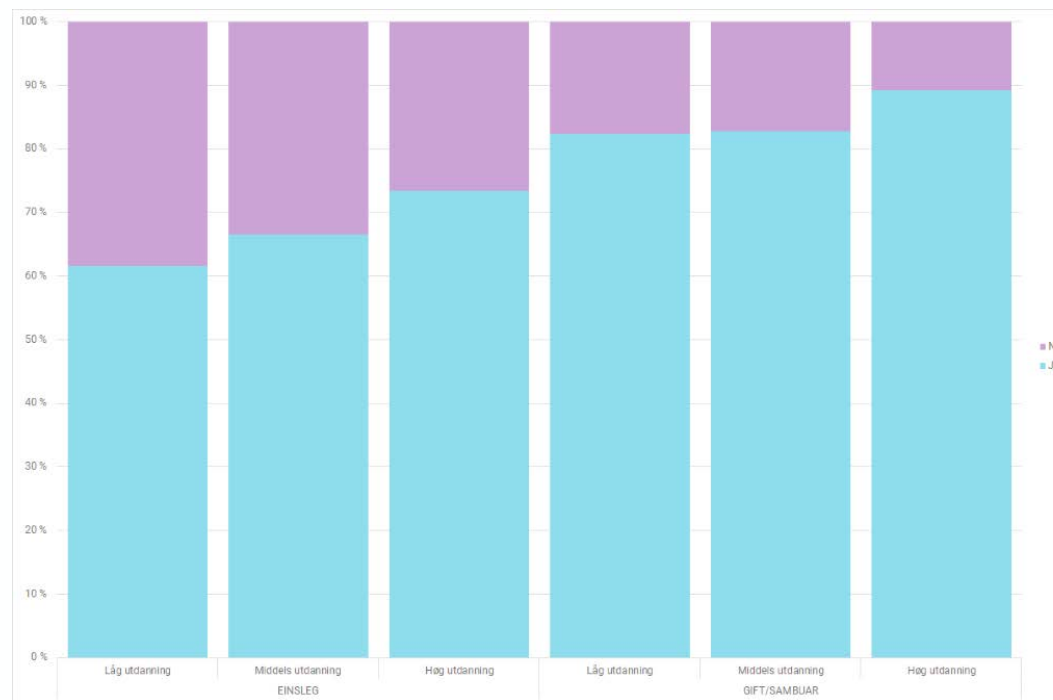
Nasjonalt ser vi at arbeidstakarar 30-44 år (ofte familieforsørgande) i større grad blir permitterte**

Ut frå dette er det interessant å sjå nærmare på samansetnaden av husstandar i Vestland og i kva grad dei eiger eller leiger bustaden sin.

Det hjelper å ha nokon å dele utgiftene med

Riktignok spelar utdanning ei rolle, men sjølv blant dei med høgast utdanningsnivå, er det ein langt mindre del som kan klare ei uvarsla utgift åleine, enn blant sambuande/gifte med lågaste utdanningsnivå.

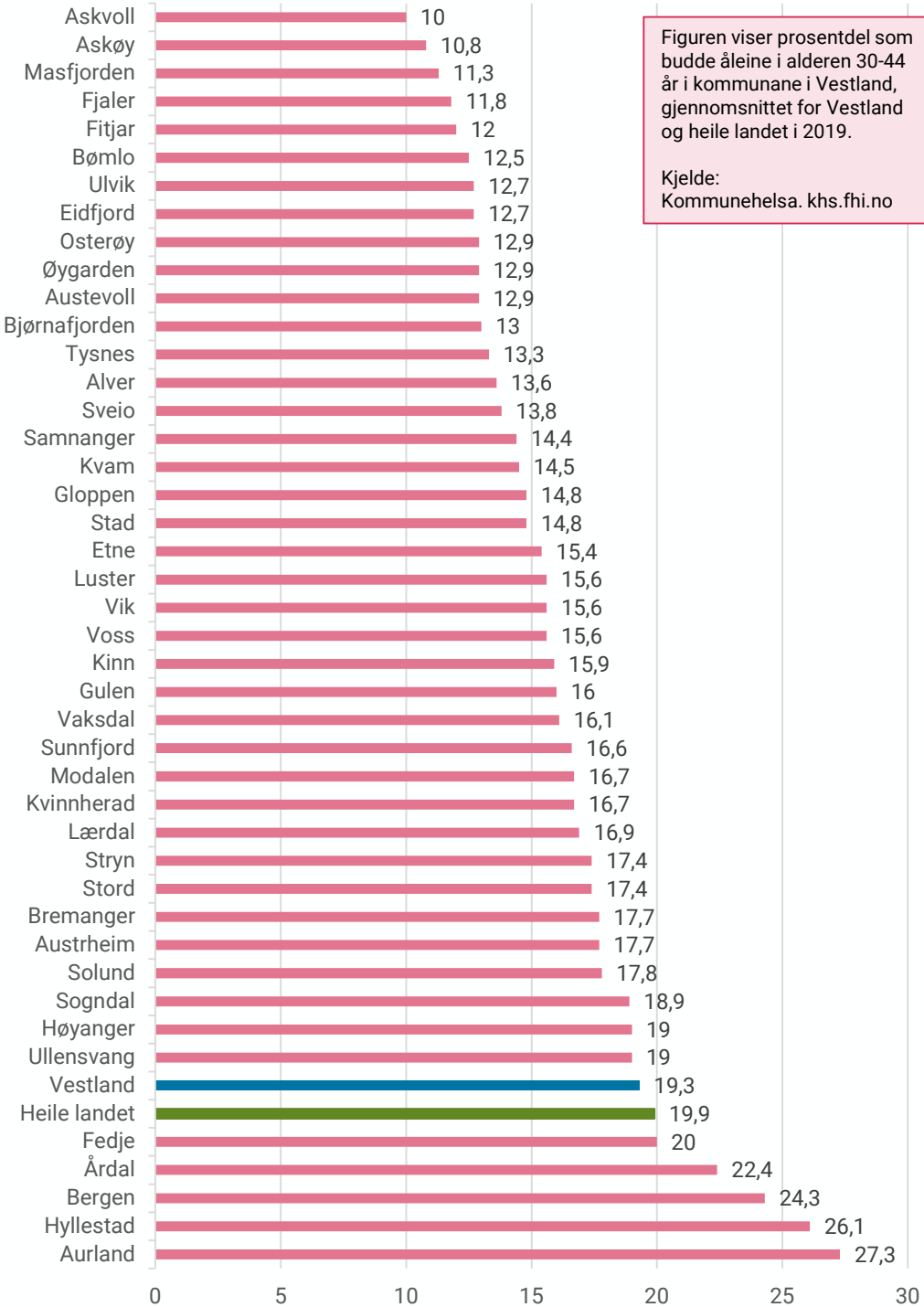
Blant sambuande/gifte kan det sjå ut som om det å vere to minskar sårbarheita til gruppa med lågast utdanningsnivå.

Figuren viser prosentdel som svara ja eller nei på spørsmålet om hushaldet kan klare ei ikkje varsla utgift på 10.000 kr i løpet av ein måned. Det vil seie utan å måtte ta opp lån, bruke kreditt, eller å få hjelp frå andre. Svara er fordelt etter sivilstand og utdanningsnivå.

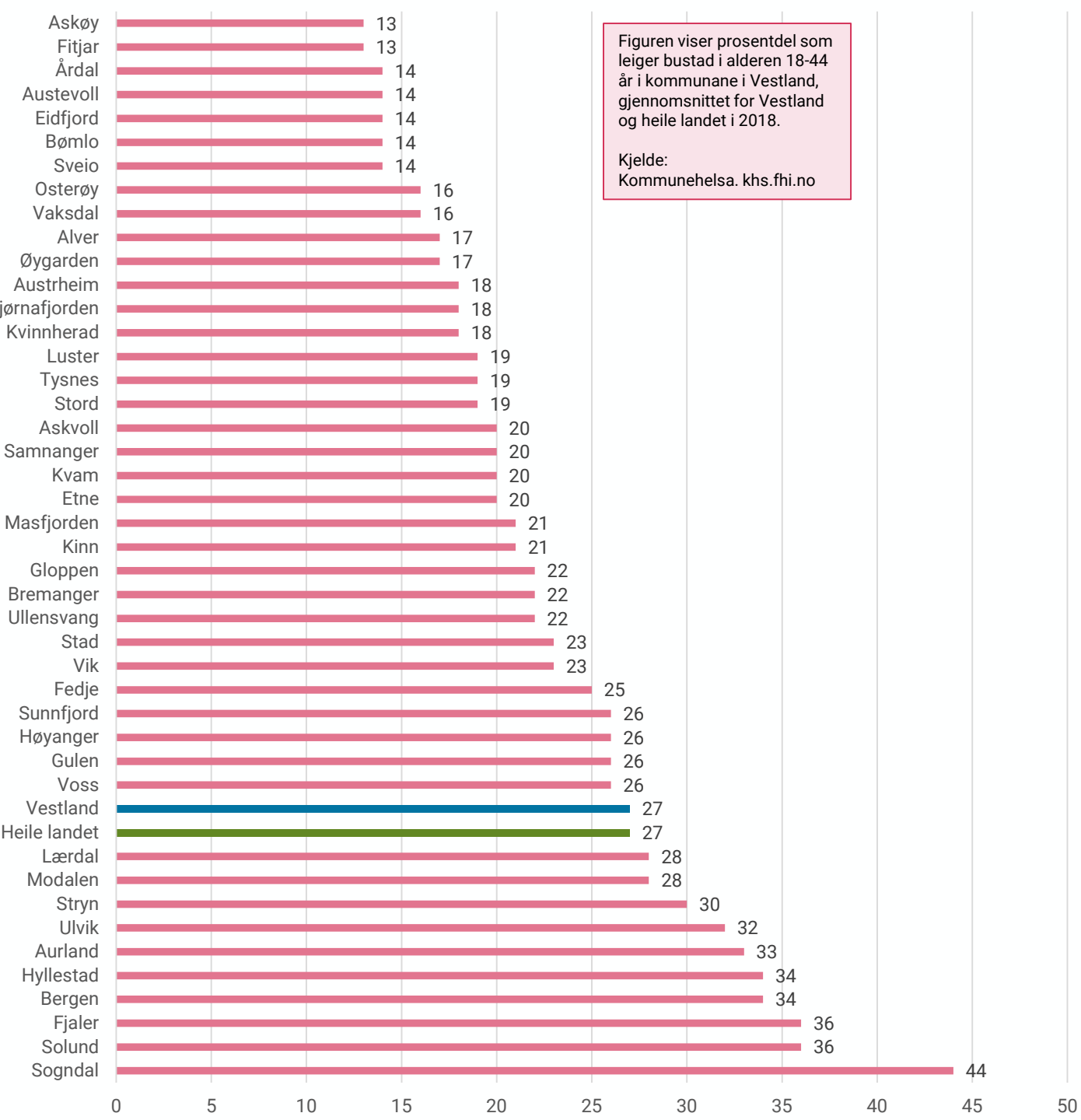
Låg utdanning svarer her til grunnskulenivå, middels utdanning til VGS, og høg utdanning til all universitets- og høgskuleutdanning. Tala er ikkje justerte og ikkje testa for signifikans.

Kjelde:
Folkehelseundersøkingane i Hordaland (2018) og Sogn og Fjordane (2019)

1 av 5 bur åleine i Vestland

- 19,3% av innbyggjarane i alderen 30-44 år bur åleine*
- 14,4% av innbyggjarane i Vestland er eineforsørgarar. Delen har gått ned frå 15,7% over dei siste seks åra**
- 13% av alle barn i Vestland bur saman med berre ein forsørgar. Prosentdelen har vore stabil over fleire år*

I Vestland er det store skilnader i prosentdelen som leiger bustaden dei bur i. Færrast i Askøy med 13%, flest i Sogndal med 44%.

Det er sårbart med høg gjeldsgrad i befolkninga når mange mister inntekt. Slik sett kan ein seie at det er positivt med fleire leigetakarar, ut frå meininga om at lån til bustad er ein vanleg årsak til høg gjeld. Men ved fråfall i inntekt kan dei som har lån i banken ofte unngå å betale avdrag, eller få andre avtalar med banken.

Dei som leiger har ikkje denne fleksibiliteten og kan med det vere meir sårbare viss inntekta forsvinn.

Buutgifter stor del av inntekta for mange

Det er store skilnader mellom ulike former for yrkesstatus

Nasjonale tal før koronakrisa viser at:

Nesten halvparten (47%) av arbeidslause hadde **bustadutgifter på meir enn ein firedel av inntekta si.***

Til samanlikning hadde 19 prosent av yrkesaktive i heiltidsstilling bustadutgifter på meir enn ein fire del av inntekta.

Privatøkonomi i Vestland, oppsummert

- Det er en mindre del som opplever god råd i gruppene med lågast utdanningsnivå. Det er opptil 25,4 prosentpoeng forskjell mellom gruppene med lågaste og høgaste utdanningsnivå.
- Økonomien blir betre med alderen. Det er opptil 28,2 prosentpoeng skilnad mellom dei eldste og dei yngste
- I alle utdanningsgruppene og dei fleste aldersgruppene opplever menn betre økonomi enn kvinner
- Prosentdelen som bur i låginntektshushald har auka over tid. Det har vore ein større auke hos barna, enn hos befolkninga generelt.
- Ein av fem i aldersgruppa 30-44 år bur åleine i Vestland
- Det er store skilnader i prosentdelen som leiger bustaden dei bur i

**Korleis er opplevinga av
eiget nærmiljø
og omgjevnadene?**

Nærmiljøet har blitt viktigare

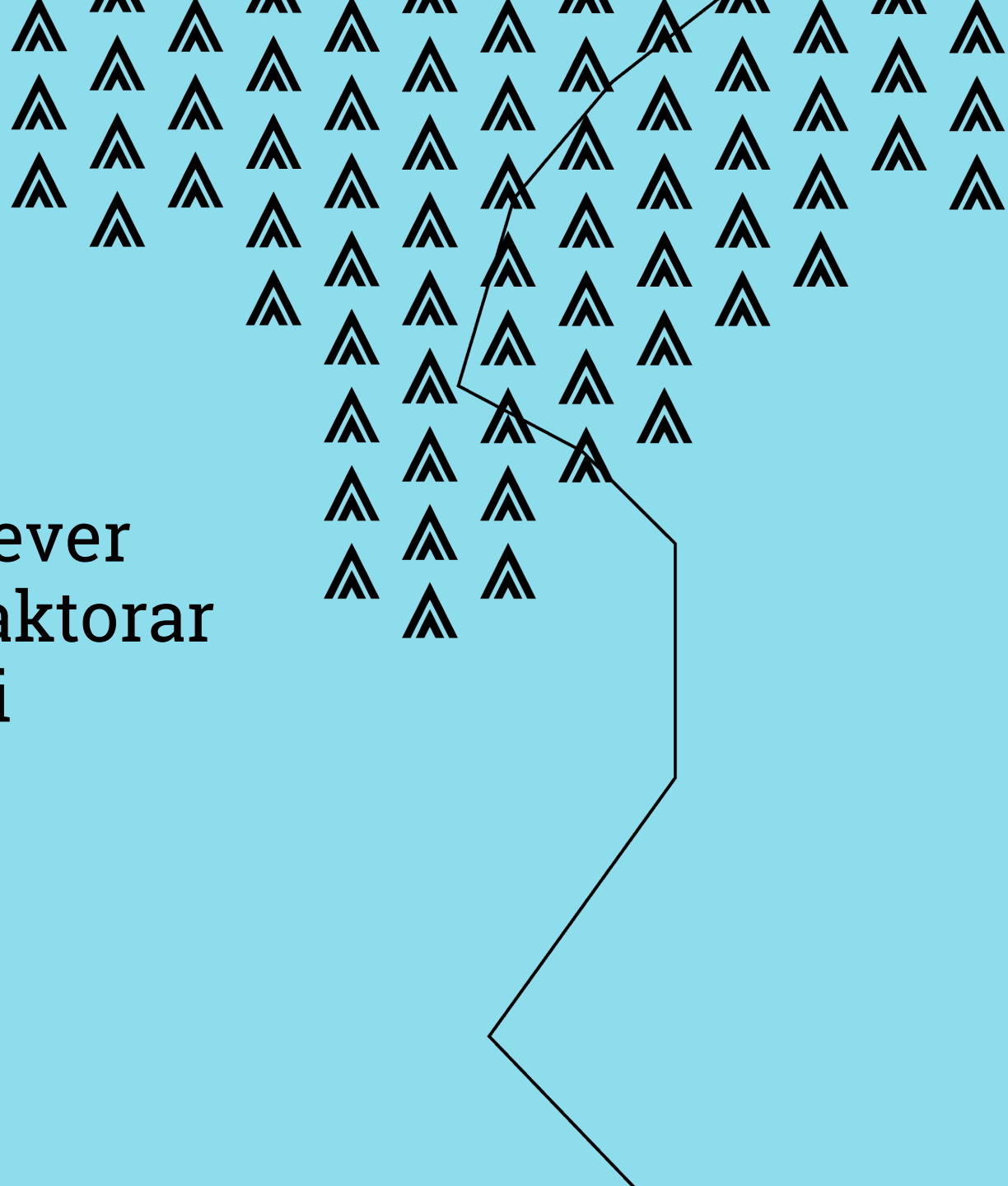
Dei umiddelbare og mest inngripande tiltaka knytt til krisa er over for denne gang. For størsteparten av befolkninga er kvardagen i ferd med å komme tilbake til normalen.

Men tida med heimebarnehage, heimeskule og heimekontor, der ein blei frarådd å reise kollektivt og å unngå samlingspunkt, gjorde det umiddelbare nærmiljøet synleg på heilt nye måtar for mange. Nokre oppdaga truleg nye kvalitetar, mens andre kanskje kjente på avgrensing og liten handlefridom i sitt nærmiljø.

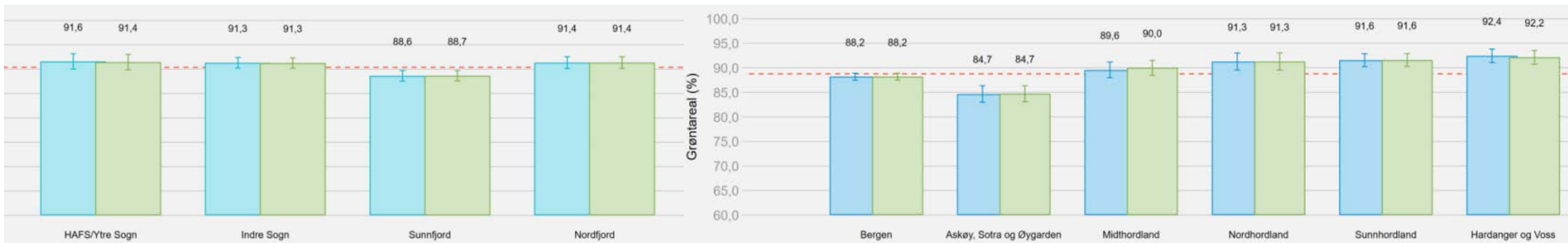
Vi blir framleis råda til å reise mindre og mange vil også frametter i stor grad bruke meir tid i eget nærmiljø. Nokre har framleis heimekontor, nokre er i ei risikogruppe og vil vere mindre ute blant folk, mens andre er permitterte eller har mista jobben og har meir fritid enn dei pleier.

Så, korleis opplevde folk i Vestland sine nærmiljø då kvardagen var meir normal, i 2018 og 2019?

Først litt om korleis folk opplever
tilgangen på ulike nærmiljøfaktorar
og moglegheita til å bruke dei

Variert tilgang på grøntareal

Når det gjeld tilgang til **grøntareal** er skilnaden mellom regionane i gamle Sogn og Fjordane små. Sunnfjord merkar seg ut når det gjeld tilgang til grøntareal, med litt lågare tal enn gjennomsnittleg for heile fylket. Her ligg Nordfjord litt høgare enn gjennomsnittstala for Sogn og Fjordane.

Snittet ligg på rett over 90%.

For Hordaland er det noko variasjon mellom regionane. I

«Askøy, Sotra og Øygarden» opplever dei lågast tilgang, «Hardanger og Voss» rapporterer høgast tilgang til grøntareal. Her er det **7,5 prosentpoeng forskjell**.

Figurane viser prosentdel som opplever å ha god tilgang til grøntareal i Sogn og Fjordane (venstre) og Hordaland (høgre), samla og på tvers av regionar. Dei raude, stipla linjene viser snitt for kvart gamle fylke.

I dei justerte estimata er det justert for alder, kjønn og utdanning for til ein viss grad å kunne ta statistisk høgde for ulike demografisk samansetnad i dei ulike geografiske einingane.

Kjelder til figurar og tekst:

[Folkehelseundersøkinga i Sogn og Fjordane: Framgangsmåte og utvalde resultat \(2019\)](#) og [Folkehelseundersøkelsen i Hordaland: Framgangsmåte og utvalgte resultat \(2018\)](#)

Regioninndeling:

Nordfjord: Bremanger, Gloppen, Selje/Eid, Stryn

Sunnfjord: Flora/Vågsøy, Gaular/Jølster/Førde/Naustdal
HAFS/Ytre Sogn: Askvoll, Fjaler, Gulen, Hyllestad, Solund, Høyanger

Indre Sogn: Aurland, Balestrand/Leikanger/Sogndal, Luster, Lærdal, Vik, Årdal

Bergen

Askøy, Sotra og Øygarden: Sund, Fjell, Askøy, Øygarden

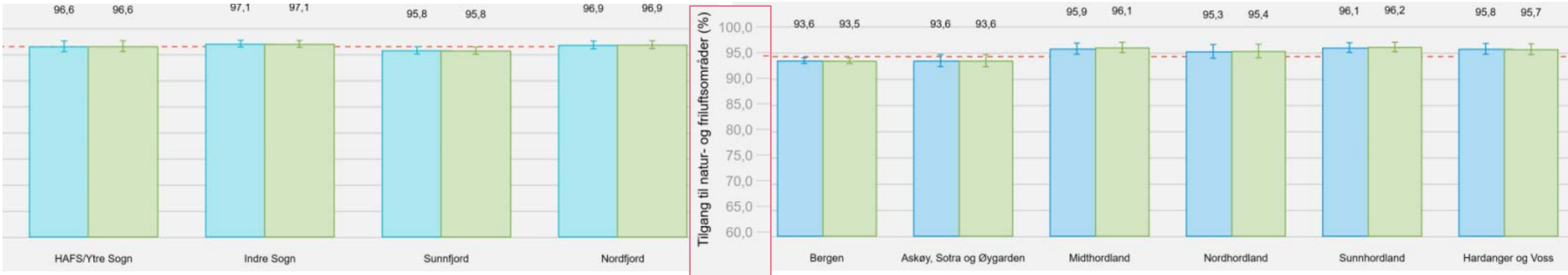
Midthordland: Osterøy, Vaksdal, Samnanger, Os, Fusa

Nordhordland: Meland, Radøy, Lindås, Austrheim, Fedje, Masfjorden, Modalen

Sunnhordland: Stord, Sveio, Austevoll, Etne, Fitjar, Kvinnherad, Bømlo, Tysnes

Hardanger og Voss: Voss, Granvin, Jondal, Odda, Ullensvang, Kvam, Ulvik, Eidfjord

Svært god tilgang på natur- og friluftsområde

Tilgangen til **natur- og friluftsområde** ser svært god ut for gamle Sogn og Fjordane, med tal som varierer rundt 96-97 % i alle regionane.

For Hordaland er det liten geografisk variasjon og i stor grad opplever folk god tilgang, sjølv om snittet for fylket ligg 2-3 prosentpoeng lågare enn Sogn og Fjordane.

Figurane viser prosentdel som opplever å ha god tilgang til natur- og friluftsområde i Sogn og Fjordane (venstre) og Hordaland (høgre), samla og på tvers av regionar. Dei raude, stipla linjene viser snitt for kvart gamle fylke.

I dei justerte estimata er det justert for alder, kjønn og utdanning for til ein viss grad å kunne ta statistisk høgde for ulik demografisk samansetnad i dei ulike geografiske einingane.

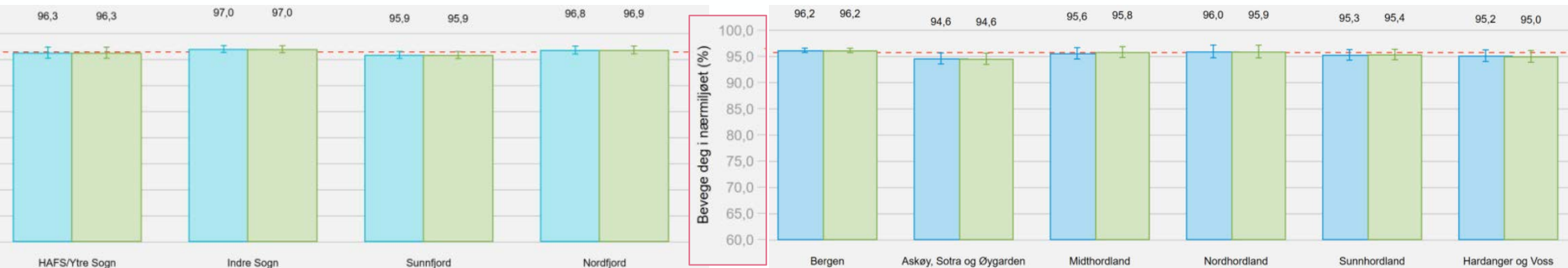
Kjelder til figurar og tekst:
Folkehelseundersøkinga i Sogn og Fjordane: [Framgangsmåte og utvalde resultat \(2019\)](#) og
Folkehelseundersøkelsen i Hordaland: [Fremgangsmåte og utvalgte resultat \(2018\)](#)

Regioninndeling:

Nordfjord: Bremanger, Gloppen, Selje/Eid, Stryn
Sunnfjord: Flora/Vågsøy, Gaular/Jølster/Førde/Naustdal
HAFS/Ytre Sogn: Askvoll, Fjaler, Gulen, Hyllestad, Solund, Høyanger
Indre Sogn: Aurland, Balestrand/Leikanger/Sogndal, Luster, Lærdal, Vik, Årdal
Bergen
Askøy, Sotra og Øygarden: Sund, Fjell, Askøy, Øygarden
Midthordland: Osterøy, Vaksdal, Samnanger, Os, Fusa
Nordhordland: Meland, Rødøy, Lindås, Austrheim, Fedje, Masfjorden, Modalen
Sunnhordland: Stord, Sveio, Austevoll, Etne, Fitjar, Kvinnherad, Bømlo, Tysnes
Hardanger og Voss: Voss, Granvin, Jondal, Odda, Ullensvang, Kvam, Ulvik, Eidfjord

I begge fylka er det minimale skilnader mellom ujusterte og justerte estimat.

Gode moglegheiter til å bevege seg i nærmiljøet

Det er svært høge prosentdelar som oppgjev gode høve til å bevege seg i eget nærmiljø.
Det er svært liten variasjon mellom ulike geografiske område.

Figurane viser prosentdel som opplever at det er lett å bevege seg i eget nærmiljø i Sogn og Fjordane (venstre) og Hordaland (høgre), samla og på tvers av regionar. Dei raude, stipla linjene viser snitta for fylka.

I dei justerte estimata er det justert for alder, kjønn og utdanning for til ein viss grad å kunne ta statistisk høgde for ulik demografisk samansetnad i dei ulike geografiske einingane. Her ser vi svært små skilnader mellom ujusterte og justerte estimat.

Kjelder til figurar og tekst:
[Folkehelseundersøkinga i Sogn og Fjordane: Framgangsmåte og utvalde resultat \(2019\)](#) og
[Folkehelseundersøkelsen i Hordaland: Fremgangsmåte og utvalgte resultat \(2018\)](#)

Regioninndeling:

Nordfjord: Bremanger, Gloppen, Selje/Eid, Stryn

Sunnfjord: Flora/Vågsøy, Gaular/Jølster/Førde/Naustdal

HAFS/Ytre Sogn: Askvoll, Fjaler, Gulen, Hyllestad, Solund, Høyanger

Indre Sogn: Aurland, Balestrand/Leikanger/Sogndal, Luster, Lærdal, Vik, Årdal

Bergen

Askøy, Sotra og Øygarden: Sund, Fjell, Askøy, Øygarden

Midthordland: Osterøy, Vaksdal, Samnanger, Os, Fusa

Nordhordland: Meland, Radøy, Lindås, Austrheim, Fedje, Masfjorden, Modalen

Sunnhordland: Stord, Sveio, Austevoll, Etne, Fitjar, Kvinnherad, Bømlo, Tysnes

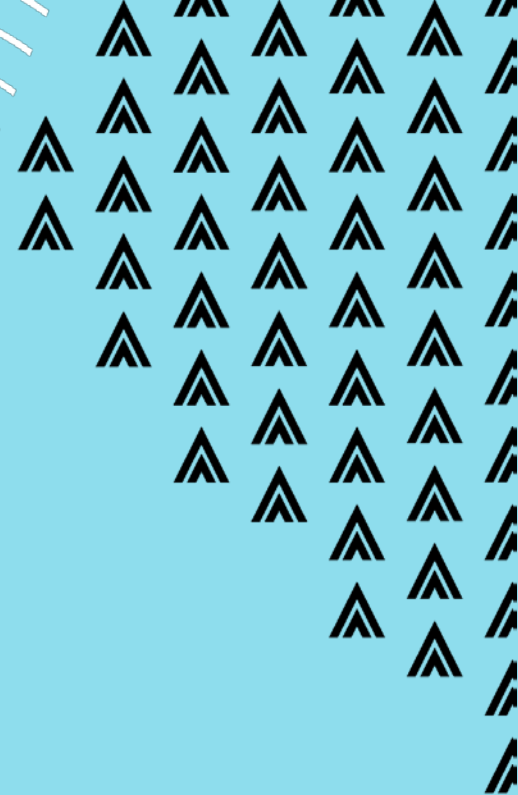
Hardanger og Voss: Voss, Granvin, Jondal, Odda, Ullensvang, Kvam, Ulvik, Eidfjord

Det er ubetydelege forskjeller mellom ujusterte og justerte estimat.

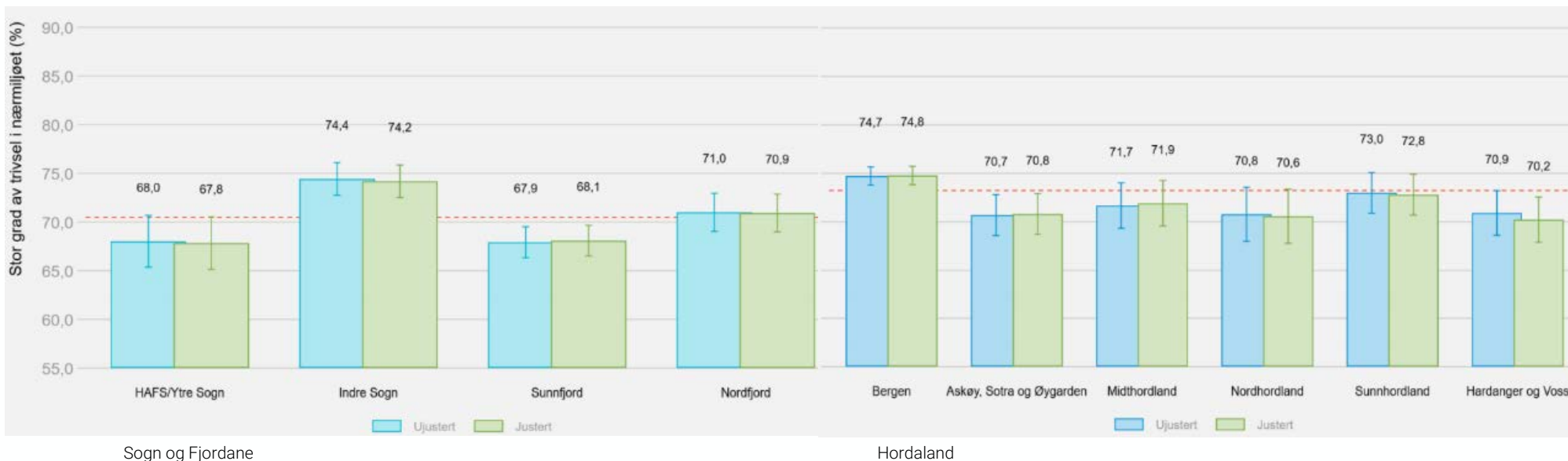

Vestland
fylkeskommune

Trivsel i nærmiljøet

Nøgd med nærmiljøet etter region

Prosentdelen som rapporterte at dei trivast i nærmiljøet varierer mellom regionane. Det er størst del som trivst blant dei som bur i Bergen (74,8%), tett fulgt av Indre Sogn (74,2%). **Dei lågaste tala finn vi i HAFS/ Ytre Sogn (67,8%) og Sunnfjord (68,1%).**

Skilnadene er ikkje dramatisk store.

Figurane viser prosentdel som i stor grad trivst i nærmiljøet sitt, samla og på tvers av regionar i Sogn og Fjordane (til venstre) og i Hordaland (til høgre). Dei raude, stipla linjene viser snitt for fylket. Det er ikkje testa om forskjellane mellom dei gamle fylka er signifikante.

I dei justerte estimata er det justert for alder, kjønn og utdanning for til ein viss grad å kunne ta statistisk høgde for ulike demografisk samansetnad i dei ulike geografiske einingane. Her ser vi nesten ingen skilnad mellom ujusterte og justerte estimat.

Kjelder til figurar og tekst:

Folkehelseundersøkelsen i Hordaland: Fremgangsmåte og utvalgte resultat (2018) og Folkehelseundersøkinga i Sogn og Fjordane: Framgangsmåte og utvalde resultat (2019)

Regioninndeling:

Nordfjord: Bremanger, Gloppen, Selje/Eid, Stryn

Sunnfjord: Flora/Vågsøy, Gaular/Jølster/Førde/Naustdal

HAFS/Ytre Sogn: Askvoll, Fjaler, Gulen, Hyllestad, Solund, Høyanger

Indre Sogn: Aurland, Balestrand/Leikanger/Sogndal, Luster, Lærdal, Vik, Årdal

Bergen

Askøy, Sotra og Øygarden: Sund, Fjell, Askøy, Øygarden

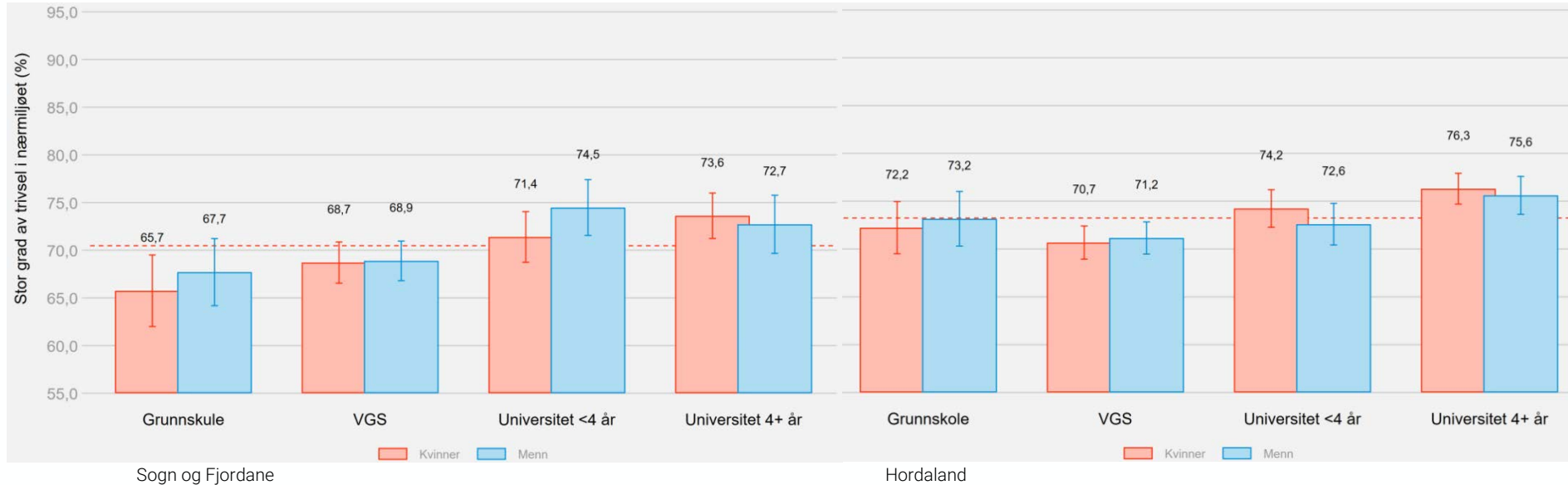
Midthordland: Osterøy, Vaksdal, Samnanger, Os, Fusa

Nordhordland: Meland, Radøy, Lindås, Austrheim, Fedje, Masfjorden, Modalen

Sunnhordland: Stord, Sveio, Austevoll, Etne, Fitjar, Kvinnherad, Bømlo, Tysnes

Hardanger og Voss: Voss, Granvin, Jondal, Odda, Ullensvang, Kvam, Ulvik, Eidfjord

Betre trivsel i nærmiljøet i Hordaland

Figurane viser prosentdel som i stor grad trivst i nærmiljøet sitt, sortert etter kjønn og utdanningsnivå i Sogn og Fjordane (til venstre) og i Hordaland (til høgre). Dei raude, stipla linjene viser snitt for fylket. Det er ikkje testa om forskjellane mellom dei gamle fylka er signifikante.

Kategoriene Universitet <4+ år omfattar også høgskuleutdanning.

Kjelder til figurar og tekst:
[Folkehelseundersøkelsen i Hordaland: Framgangsmåte og utvalgte resultat \(2018\)](#) og [Folkehelseundersøkinga i Sogn og Fjordane: Framgangsmåte og utvalde resultat \(2019\)](#)

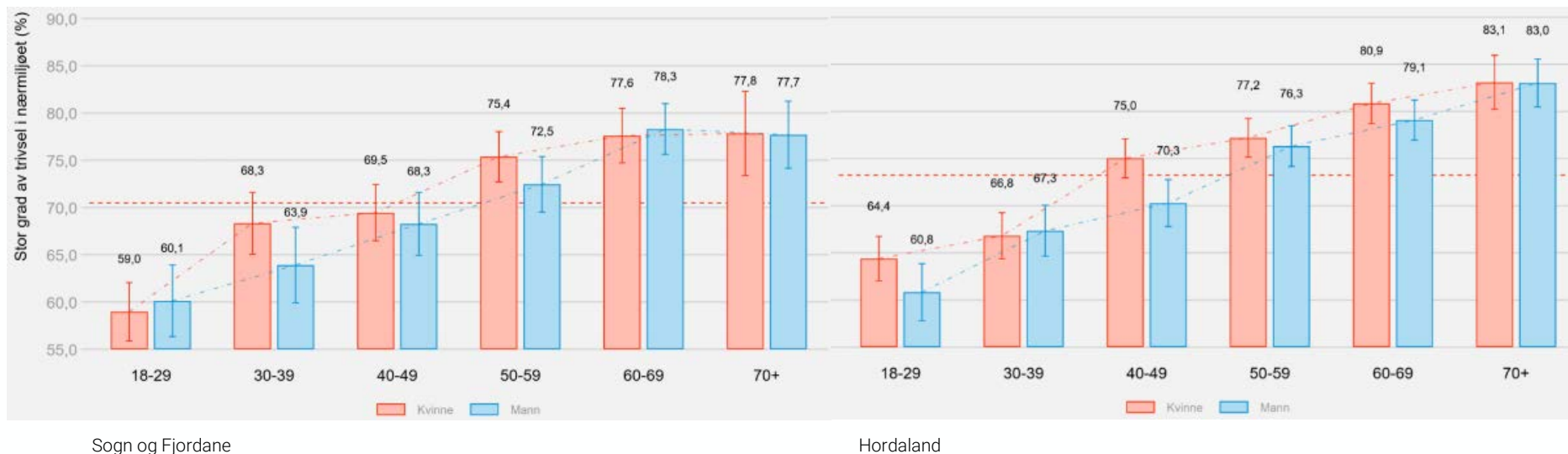
I Sogn og Fjordane ser vi den kjente utdanningsgradienten, men kurva flatar ut og snittet for dei to universitetsgruppene er likt (72,9%), sjølv om kjønnskilnaden er ulik. Det er **6,3 prosentpoeng skilnad mellom høgaste og lågaste utdanningsgruppe**.

I Hordaland er snittet høgare i alle utdanningsgruppene, men her ser vi ikkje den typiske utdanningsgradienten. Her har gruppa VGS (vidaregåande skule) lågast trivsel. **Likevel er denne gruppa 2 prosentpoeng større enn tilsvarande gruppe i Sogn og Fjordane**.

Gruppa med grunnskule som høgaste utdanning trivst i snitt heile **6 prosentpoeng** meir enn tilsvarande gruppe i Sogn og Fjordane.

Samanliknar vi gruppa Universitet 4+ i Hordaland, med Grunnskule i Sogn og Fjordane er det heile **9,3 prosentpoeng** skilnad i trivsel.

Dei eldste trivst best i nærmiljøet sitt

Figurane viser prosentdel som i stor grad trivst i nærmiljøet sitt, sortert etter kjønn og alder i Sogn og Fjordane (til venstre) og i Hordaland (til høgre). Dei raude, stipla linjene viser snitt for fylket. Det er ikkje testa om forskjellane mellom dei gamle fylka er signifikante.

Kjelder til figurar og tekst:
Folkehelseundersøkelsen i Hordaland: Fremgangsmåte og utvalgte resultat (2018) og Folkehelseundersøkinga i Sogn og Fjordane: Framgangsmåte og utvalde resultat (2019)

I begge fylka ser vi ein klår alderstrend, der prosentdelen som oppgjev stor grad av trivsel i nærmiljøet aukar med alderen. Dette er særskilt tydeleg i Hordaland. I Sogn og Fjordane aukar prosentdelen opp til nest høgaste aldersgruppa (60-69 år), for deretter å flate ut.

Innan dei fleste aldersgruppene er det berre små og ikkje statistisk sikre skilnader mellom menn og kvinner. Unntaket er skilnaden mellom kvinner og menn i aldersgruppa 40-49 år i Hordaland. Her oppgjev **4,7 prosentpoeng fleire kvinner enn menn at dei trivst.**

Trivsel i nærmiljøet, oppsummert

Vi ser dei same trendene knytt til utdanning og alder som vi har sett på fleire andre parametre i desse rapportane: **det meste blir betre med alderen og med høgare utdanning.**

Blant dei som svara stig prosentdelen som trivst i nærmiljøet, etter kvart som alderen blir høgare. **Dette er godt nytt med omsyn til dei eldste som risikogruppe. Med meir tid i nærmiljøet frametter, er det godt at folk trivst.** Sjølv om kurva flatar litt ut i Sogn og Fjordane, er dei eldste aldersgruppene klårt dei som trivst mest i eget nærmiljø.

På den andre sida er dette **mindre godt nytt for dei yngre. Det er fleire i desse gruppene som er permitterte og har mista arbeidet.** Det er også i desse aldersgruppene at dei fleste har små barn, noko som gir mindre aksjonsradius der ein er meir prisgjeve dei umiddelbare omgjevnadene.

Trivsel i nærmiljøet, oppsummert

- Det er tydelege utdanningsforskjeller når det gjeld trivsel, særskilt i Sogn og Fjordane. Gjennomsnittet er høgare for Hordaland, noko som til saman gir store skilnader mellom utdanningsgruppene i dei gamle fylka.
- Dei unge og dei med låg utdanning er dei gruppene som trivst minst i sitt eige nærmiljø. Dette er dei same gruppene som i størst grad har blitt permitterte og som har mista jobben som konsekvens av koronakrisa.
- Gruppene som trivst minst i eget nærmiljø, er dei same gruppene som opplever mindre sosial støtte, meir einsemd og som rapporterer om fleire psykiske plagar enn andre.

Vestland
fylkeskommune

Oppsummering

Gjennom denne rapporten og dei to føregåande, «Covid-19 og risikogrupper i Vestland» og «Samfunnskonskvensane av covid-19» har vi sett at:

- Det er kjønns- og utdanningsskilnader i førekomst av helseplagar og risikofaktorar for alvorleg covid-19-sjukdom
- Befolkningsgruppene som er mest utsette for alvorleg sjukdomsforløp er også dei gruppene som blir mest eksponerte for smitte gjennom arbeidsforhold og bruk av kollektivtransport
- Det er alders- og utdanningsskilnader knytt til psykiske plagar, einsemd og om ein er fornøgd med livet, eller ikkje
- Det er flest unge, flest kvinner og flest med låg utdanning, som er permitterte/arbeidsledige som følge av dei økonomiske konsekvensane av krisa. Nasjonalt er det oftast arbeidstakarar i familieforsørgande alder som blir permitterte
- Det er flest unge, flest kvinner og flest med låg utdanning som opplever å ha dårleg økonomi og som i mindre grad kan klare ei ikkje varsla utgift
- Dei næringane i Vestland med flest arbeidsledige, er også dei som tradisjonelt har hatt låg snittinntekt og høg kvinneandel
- Det er frykt for at fleire verksemdar vil gå konkurs og at fleire privatpersonar vil få økonomiske problem
- Det er venta at vestlandet vil bli hardast råka, både på kort og lang sikt

Covid-19 forsterkar allereie kjende sosioøkonomiske skilnader

I denne rapportserien har vi sett systematiske skilnader over utdanningsnivå på ei rekkje ulike variablar. Det aller meste med utgangspunkt i Vestland før covid-19. Dei systematiske skilnadene er ikkje nye funn. I denne samanhengen er utdanningsnivå trekt særskilt fram, men vi kunne også valgt økonomi, ettersom tilsvarande systematiske skilnader også teiknar seg der.

Desse gjennomgåande sosioøkonomiske skilnadene har ein tendens til å forsterke seg gjennom opphopingar av negative faktorar, slik denne rapportserien tydeleg viser.

Vi går ikkje fri for desse utviklingstrekk i Vestland. Hvis vi ser til konklusjonane i siste folkehelseoversikt, ser vi at mange av dei utviklingstrekk som vart identifiserte som utfordrande for Vestland, blir forsterka og gjort meir synlege gjennom koronakrisa.

Kjente utfordringar blir forsterka av den pågåande krisa

Folkehelseoversikt 2019-2023 identifiserte utfordringar som

- Aukande del eldre i mange kommunar
- Aukande del som lever i låginntektshushald over tid – særskilt hos barn
- Aukande førekomst av einsemd og psykiske plagar
- Tydelege sosioøkonomiske skilnader
- Behov for gode nærmiljø
- I fleire område av fylket er folk lite nøgde med kultur- og idrettstilbod

Det er krevjande å sjå heile biletet når så mange ulike forhold spelar ei rolle.

Men covid-19 har tydeleg vist oss at alle kommunar har nokon som på ulike vis er meir sårbare no – alle har nokon dei treng å ta ekstra godt vare på.

Det er ikkje alltid like openbert kven dei er. Kven sjukdommen og konsekvensane av den er kritisk for, er andre og fleire, enn dei ein kanskje umiddelbart tenker på.

